

L'ATENCIÓ A LA INFÀNCIA ABANDONADA I A LES DONES DESEMPARADES A LA BARCELONA DE MITJAN SEGLE XIX

Montserrat Alay Suárez

Durant les set primeres dècades del vuitcents els mecanismes d'assistència a les mares pobres i soles van ser pràcticament inexistents. Gairebé l'única alternativa en cas de desesperació era l'abandonament dels infants. Sense subsidis ni assistència domiciliària, aquelles no tenien altre remei que cercar refugi en unes macro-institucions benèfiques –la Casa Provincial de Maternitat i Expòsits i la Casa de Caritat– què, lluny d'incidir en les causes de la marginació, les apartaven, a elles i a les seves criatures, dels ulls de les persones benestants.

Tot i que al llarg de la primera meitat del vuitcents la burgesia liberal va reestructurar administrativament la beneficència, no va modificar substancialment els models d'acció social, que continuaren basant-se en la caritat i la repressió. Tampoc no va tenir en compte els nous tipus de pobresa, com la proletària. D'altres grups assortidors en potència d'infants abandonats eren els immigrants, les capes marginades, els assalariats del sector terciari i, dins d'aquest grup, les dones-mares solteres, vídues, camperoles immigrants o simplement pobres, que cercaven la seva subsistència en el servei domèstic o oferint-se com a dides en domicilis particulars o en les mateixes institucions benèfiques.

Però la pobresa i l'escàs abast dels mecanismes de protecció social no atemptaven en solitari contra la infància desvalguda. Altres factors a considerar eren el rebuig de la il·legitimitat i les actituds estigmatitzadores envers la dona treballadora. Així, veiem com els ajuts de les parròquies arribaven a les famílies miserables o les vídues amb infants, mai a les dones pecaminoses i als seus bebés il·legítims. D'altra banda, les obreres patien el treball com a necessitat i font de problemes alhora, ja que era impossible compaginar-lo amb les obligacions maternals en un context urbà mancat de llars d'infants on confiar la mainada durant la jornada laboral.

Mentrestant, la societat contemplava impertorbable com dins de la Casa de Maternitat i Expòsits barcelonina, la major part dels infants que ingressaven, moria, superant amb escreix la mitjana general de mortalitat infantil. Només una mínima part de les nenes i dels nens ingressats en aquesta institució arribaven a l'edat de poder començar a assolir algun objectiu relacionat amb la seva posterior inserció social. Els qui tenien més sort eren afillats per llurs dides o per persones benestants. La resta dels supervivents passaven a la Casa de Caritat, en aquella època una autèntica agència de col·locació d'aprenents i minyones del servei domèstic, on la mort encara era un destí possible i on es preparava els asilats per perpetuar el cercle inexorable de la pobresa.